

ציפורי בר בחצר הבית

15.1.21-31.1.21

שלום למשתתפים בספירת הציפורים השנתית

תודה רבה על השתתפותכם!

על אף קשיי הקורונה קיבלנו השנה 1530 דיווחים שהם כ- 600 דיווחים יותר מהשנה שעברה. (למעשה הגיעו יותר דיווחים אבל נפסלו דיווחים של יותר מעשר דקות, שלא בוצעו כתצפית נייחת בהתאם לפרוטוקול הספירה, או שחוזרים על תצפית באותה נקודה בדיוק באותו זמן). ייתכן והסיבה לעליה במספר הדיווחים היא השימוש בדיווח באפליקציית eBird נעשה שגור יותר וייתכן והסיבה היא בהשתתפות של תלמידים שספרו בחצרות בתיהם ולא רק מחצרות בתי הספר.

השנה השתתפו בספירה 92 מוסדות חינוך. דיווחים התקבלו מ-242 ישובים שונים, 14 יותר מאשר בשנה שעברה.

בדיווחים נצפו כ-150 מינים שונים ובסה"כ כ-42,000 ציפורים.

אנו מחשבים את שכיחות התצפיות במינים השונים ע"י חישוב מספר הדיווחים בהם הופיע המין חלקי סה"כ הדיווחים שהתקבלו בספירה. הניתוח מלמד מהו הסיכוי לראות מין מסוים בתצפית.

8 המינים שנצפו בשכיחות

הגבוהה ביותר במבט ארצי הם:

עורב, יונה, מיינה, צוצלת, דרור,

דררה, בולבול וצופית. במבט אזורי

התקבלו תמונות מעט שונות. ראו

כאן:

כלל ארצי	1530 דיווחים
עורב	60.8
יונה	54.6
מיינה	50
צוצלת	46
דרור	41
דררה	40.1
בולבול	35
צופית	27.5
ירגזי	19.8
שחרור	19.2

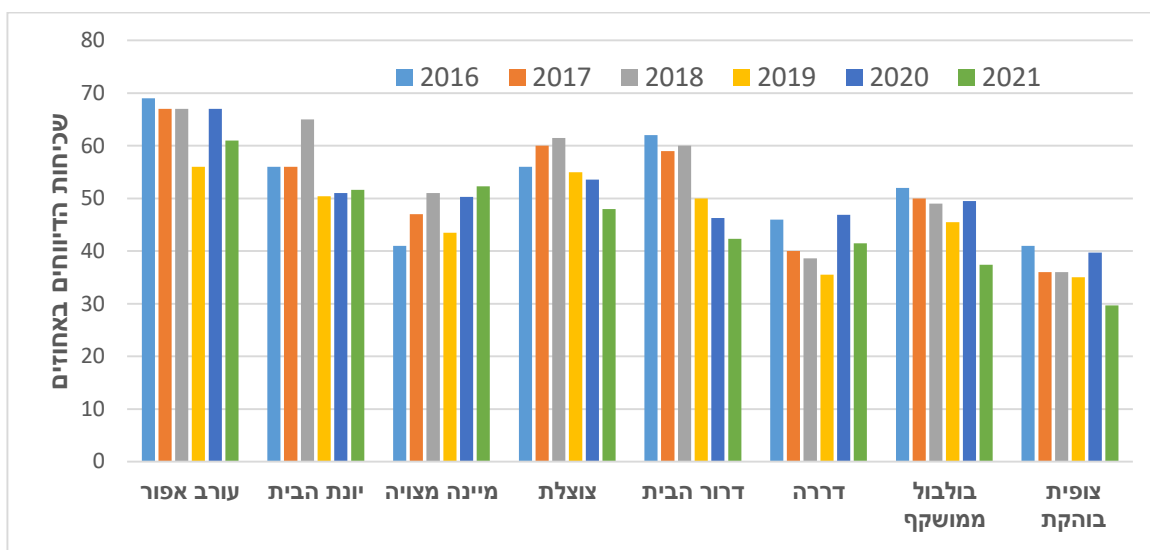
דרום	52 דיווחים
דרור	57.7
בולבול	53.8
צוצלת	51.9
צופית	40.4
יונה	36.5
מיינה	34.6
נחליאלי	30.8
עורב	25
פשוש	21.2
דררה	19.2

בקעה והר	69 דיווחים
עורב	67.5
דרור	62.7
צוצלת	60.4
בולבול	51.5
יונה	50.9
צופית	37.3
שחרור	35.5
מיינה	34.9
עורבני	32
דררה	27.8

צפון	229 דיווחים
עורב	59.8
בולבול	50.2
יונה	49.3
דרור	40.6
צופית	39.7
צוצלת	39.7
דררה	39.3
מיינה	35.4
ירגזי	29.7
עורבני	25.8

מרכז	1080 דיווחים
עורב	61.8
יונה	57.2
מיינה	56.2
צוצלת	44.9
דררה	43.2
דרור	36.9
בולבול	28.4
צופית	22.8
ירגזי	18.3
פשוש	16.8

השוואת שכיחות הדיווחים של 8 המינים הנפוצים בשש השנים האחרונות

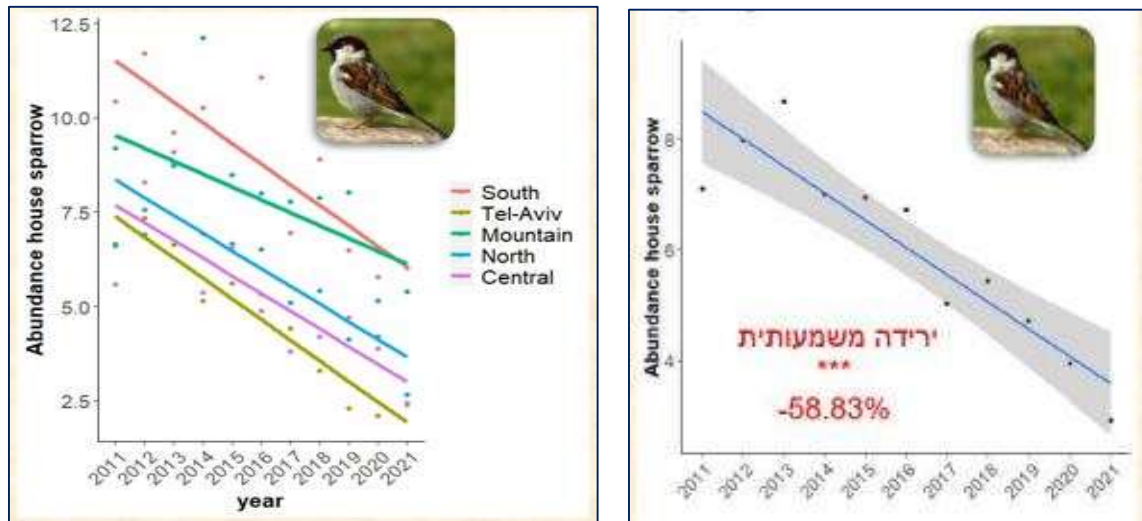
מהגרף ניכר כי מלבד היונה והמיינה – כל הציפורים הופיעו בפחות דיווחים השנה לעומת השנה שעברה וכן בניתוח השכיחות שנערך במעבדה לחקר האדם והמגוון בטכניון נמצא שבעשר השנים האחרונות (2011-2021) נרשמה מגמת ירידה מובהקת סטטיסטית בשכיחות של העורב האפור, יונת הבית, הצוצלת דרור הבית, הבולבול הממושקף והצופית לעומת מגמה עלייה בשכיחות המיינות המצוינות בתצפיות.

חדש! השנה, חזרו חברי המעבדה לחקר האדם והמגוון בטכניון, בהובלת פרופ' אסף שוורץ, על ניתוח השפע (כמות הפרטים) שערכו לפני שלוש שנים. הניתוח בוצע בשיטת ה-bootstrapping במטרה להשוות את נתוני השכיחות והשפע (מספר פרטים ממוצע של כל מין ציפור בכל שנת ספירה), בעשר השנים האחרונות בין השנים 2011-2021.

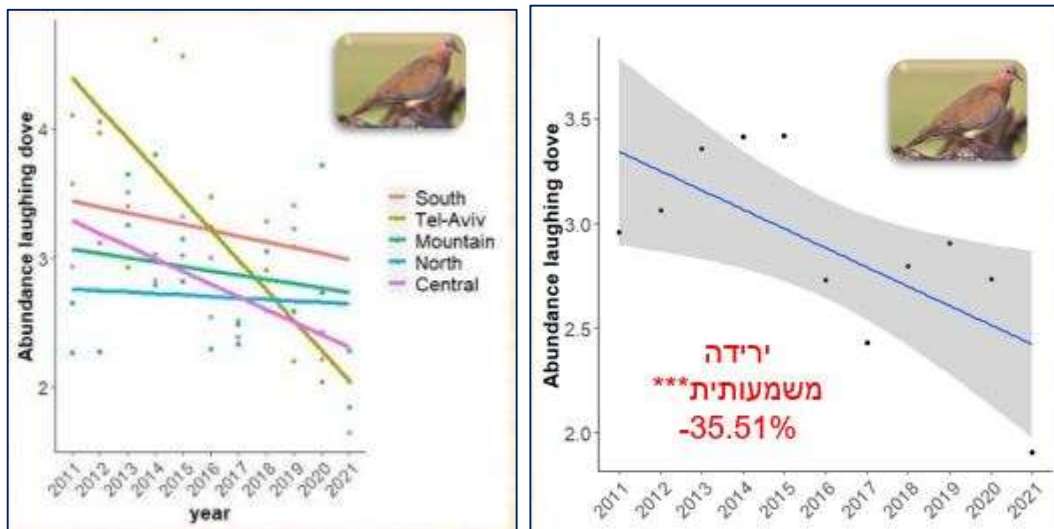
ההשוואה נערכה בקנה מידה ארצי ואזורי על 15 מינים נפוצים לגביהם מחקר קודם שנעשה על ממצאי 14 שנות ספירה הראשונות (Colléony and Schwartz 2020). על פי ניתוחים אלה נראה כי נמשכות המגמות שנמצאו בניתוח הקודם: נמצא כי מלבד המיינה והיונה שמספר הפרטים הממוצע שלהן לשנה ממשיך לעלות – והדררה שמספריה מתייצבים - כל המינים האחרים מראים מגמת ירידה מתמשכת במספר הפרטים הממוצע הן בחישוב ארצי והן בחישוב אזורי.

למשל, הניתוח המחודש הראה שנמשכת הירידה המובהקת במספר הדרורים בארץ וכן ששכיחות התצפיות בדרורים נמצאת בירידה בעשור האחרון.

שפע דרורי הבית בדיווחים ירד משמעותית בארצי ובכל האזורים

בניתוח הנוכחי נמצאו מגמות מנוגדות בקרב העורב והצוצלת בהשוואה לניתוח הקודם, וחלה התייצבות ואפילו ירידה בשכיחות התצפיות במינים אלו. העורב למשל, הוא מין שגורם נזקים גם לאדם וגם למינים מקומיים ועד כה המחקרים הראו עלייה במספר העורבים. נמשיך לספור כך שנוכל להמשיך לעקוב אחר המגמות.

שפע הצוצלות בדיווחים ירד ב 35.5% במבט ארצי וגם בכל האזורים. בתל אביב הירידה משמעותית

יוצא דופן מעט הוא הירגזי שמראה מגמת עליה בהר ובצפון והפשוט שמראה מגמת עליה בדרום, עם זאת שני המינים הללו נמצאים במגמת ירידה בראייה ארצית. לבסוף, ממצא מעניין התקבל לגבי היונים בספירות. בעוד שהשכיחות בתצפיות קטנה, מספר הפרטים הממוצע בתצפיות עלה באופן מובהק. קשה עדין להסביר את התופעה הזו, יתכן ויונים יותר מתלהקות, או שמדובר בהטיות הקשורות לעלייה במספר הפרטים של מינים אחרים (כמו המיינות). לצפייה במגמות השפע של יתר המינים, היכנסו למצגת סיכום הספירה [בקיטור](#).

מה הסיבה להתמעטות המתמשכת ברוב מיני הציפורים? הנטייה המיידית היא להאשים את המיינה שהתרבתה מאד ותופסת מקומות קינון של מקננות חורים מקומיות. ייתכן וסברה זו נכונה לגבי דרור הבית, הנקר והדוכיפת שמקננים בחללים. לסברה זו יש חיזוק בממצאים ראשוניים של מחקר על שפע דרורי הבית, שעורך פרופ' אסף שוורץ בימים אלה בתל אביב. ממצאים ראשוניים מראים שבאזורים בהם רוב הבניינים חדשים כמעט ולא נצפים דרורים. לעומת זאת באזורים בהם הבניינים ישנים ובהם ריבוי מקומות קינון בסדקים, מתחת לגגות ובחורים שונים - נמצאו הרבה דרורים. הסברה שלו היא שבאזורים של הבניינים החדשים מועטים הם חללי הקינון וכולם נתפסו על ידי המיינות האגרסיביות, ואילו באזורים עם הבניינים הישנים יש עדיין מספיק חללי קינון לכולם.

אך האם המיינה 'אשמה' גם בירידה של שכיחות ושפע הנחליאלי, הפשוש, הצופית הצוצלת והאחרות? בסדרת כתבות '[מחברות ישנות לא משקרות](#)' שכתב דן אלון, מנהל מרכז הצפרות הישראלי, ובהרצאה שנתן ד"ר יואב פרלמן המנהל המדעי של מרכז הצפרות [בקיפור](#) מתוארת ירידה במספר בדיווחים ובשפע של מיני ציפורים בישראל, גם בכאלה שאינן עירוניות ולא חשופות לתחרות עם המיינה - כגון – תור מצוי, קיווית מצויצת, שליו ועוד.

נשאלת השאלה האם נדרש לעשות משהו ואם כן מה? המלצתנו בשלב זה היא להמשיך ולעודד את ציפורי הבר בחצר באמצעות גינה מזמינה בה יש צמחיה מתאימה מתקני מים מתאימים ואף תיבות קינון לירגזים ודרורי בית, שקוטר החור שלהן לא מאפשר כניסה לדררה ולמיינה. למידע נוסף על גינות מזמינות היכנסו [לקישור](#).

בנוסף אתם מוזמנים להמשיך ולדווח eBirda במהלך כל השנה מכל מקום, גם במהלך המתנה בתחנת אוטובוס, טיול או פיקניק. הדיווחים שלכם מספקים מידע חשוב לחוקרים.

אוהבים לעסוק במדע אזרחי? מוזמנים להשתתף בספירת הפרפרים הגדולה המתקיימת בין ה 28.3 ועד ה 10.4.21 פרטים בקישור <https://www.teva.org.il/butterfliescount> ולהשתתף בעוד מיזמים של מדע אזרחי כמו דיווח על עטלפי יום, דיווח על גחליליות, קיפודים ועוד. ראו כאן: <https://www.teva.org.il/mada>

.. רשמו ביומן - הספירה של שנת 2022 תתקיים בין ה 15.1 עד ה 29.1 !

מאמר על המחקר:

Colléony, A., & Schwartz, A. (2020). When the winners are the losers: Invasive alien bird species outcompete the native winners in the biotic homogenization process. *Biological Conservation*, 241, 108314.